Despre secretele belcantoului, regii solicitante, roluri și proiecte – interviu cu soprana ELENA MOȘUC

(Costin Popa – 23 noiembrie 2008)

Costin Popa: Lucia di Lammermoor este unul dintre rolurile tale forte. Spectacolele de la Opera din Zürich au confirmat opinia, nu numai a mea. Cum se simte eroina lui Donizetti într-o lume populată de bărbați? O prezență feminină înconjurată de frate, iubit, preot, căpitanul gărzii, pretendent. Doamna de companie nu prea contează...

Elena Moșuc: Chiar întrebarea asta nu mi-a pus-o nimeni. Fiind femeie, Lucia este și un simbol al slăbiciunii, care cade victimă luptelor de interese, uneltirilor politice. Deci nu cred că este prea fericită, nu se simte prea bine, de fapt tot traseul vieții ei nu poate să ducă decât la demență, nu? Într-un mediu în care nu are absolut nici o putere și depinde de toți cei din jur, singura rază de speranță rămâne Edgardo...

C. P.: Cum este construit rolul?

E. M.: Crește, de la prima scenă până la ultima, se dezvoltă atât psihologic cât și vocal. La început, sunt frazele tipic donizettiene lungi, frumoase, cantabile, lente în prima parte a cavatinei și rapide în cabaletă, cu posibilități de a face variațiuni în a doua strofă. Apoi duetele superbe... Ajungând la scena nebuniei, frazele frumoase se întrețes, exprimând trecerile de la o stare psihică la alta. Muzical, acest lucru se vede prin alternarea de arpegii, de coloraturi, de salturi, de multe ori mai mari decât o octavă. Este un rol de belcanto care presupune utilizarea întregii palete vocale, deci necesită o foarte bună pregătire tehnică, pentru a da cât mai multe culori și a face ca personajul să devină cât mai interesant. De multe ori se spune că rolurile de belcanto sunt plictisitoare, dar nu este așa. Dacă poți utiliza toate posibilitățile, ceea ce nu pot face mulți cântăreți de astăzi, devin foarte frumoase.

C. P.: Nuanțezi extraordinar, diminuendi, crescendi, messa di voce, atacuri moi de note acute etc. Care este secretul?

E. M.: Cred că ai observat că, în general, eu cânt pe relaxare, pe moliciune dar în același timp pe susținerea sunetului. Așa realizez toate nuanțele, nu prin forță. Dar, după cum îmi spunea și maestrul Buzea, atunci când execut un atac acut în pianissimo am grijă să fie susținut și vibrat, nu alb, să aibă o anumită consistență care să crească. A fost unul din lucrurile pe care le-am îmbunătățit studiind cu dânsul.

C. P.: Mă bucur că vorbești de neuitatul tenor Ion Buzea, una din gloriile artei noastre lirice. Îmi amintesc de marile sale spectacole de la București. Elena, cum te-ai încadrat în montarea lui Damiano Michieletto, o producție mai specială și destul de solicitantă?

E. M.: Este complicată încă de la început pentru că, în cavatină, care este mai dificilă din punct de vedere vocal decât aria nebuniei...

Regizorul, vocalist imaginar

C. P.: Interesant. Să ne oprim puțin și să detaliem. Este o aserțiune poate surprinzătoare pentru unii cititori. În ce constă dificultatea?

E. M.: Este mai scurtă decât „nebunia” dar mai concentrată din toate punctele de vedere. Vii pe scenă și trebuie să cânți frazele acelea frumoase, lungi, pe susținere. Când începi orice operă, ai puțină nervozitate. De exemplu în **Traviata**, Violetta are 15-20 de minute de fraze mai ușoare, de încălzire înainte de aria mare, È strano. Aici însă, ca la Regina Nopții din **Flautul fermecat**, vii, cânți, pleci. Deci de la început vocea trebuie să fie foarte încălzită, bine pusă la punct. Desenul melodic cere un anumit dramatism, nu sunt fraze de soprană de coloratură sau subretă. Sunt consistente, intercalate cu agilități care încep chiar din primele măsuri. Urmează cabaletta cu sunete suspendate, apoi în a doua parte trebuie să faci variațiuni, care nu sunt ușoare și se termină cu un Re bemol acut. Este o arie în care poți să arăți absolut totul: linie vocală, coloratură, dramatic. Scena nebuniei are mai multe secvențe, este mai mult în piano – bun! sunt și momente dramatice... Poate greșesc, dar mie cavatina mi se pare mai dificilă. Nici aria nebuniei nu-i ușoară, comportă alte dificultăți și trebuie, din cauza lungimii, să dozezi foarte bine. Depinde foarte mult ce mișcări ai de făcut. În această producție sunt foarte solicitată din punct de vedere fizic, spre deosebire de regia precedentă, mai ușoară pentru mine.

C. P.: Cum ai rezolvat momentele grele?

E. M.: Nu pot să spun că m-am simțit grozav de la început. Cea anterioară, a lui Robert Carsen, era mai romantică, mai visătoare. Michieletto și-a imaginat o Lucie cu mișcări mai concrete, ceea ce după părerea mea nu a reușit foarte bine. Din acest motiv, eu am schimbat foarte multe lucruri după premieră și am observat că, și la public, modul în care mi-am construit eu personajul a avut mai mult succes. Regizorul este tânăr și nu are experiență. Nu are abilitatea să se imagineze... „cântând” rolul. Aici este cheia! Eu îl interpretez de 17 ani și-l simt altfel. El nu a acceptat viziunea mea, dorea o Lucie tristă de la început (are și ea momente de bucurie, nu?), chiar și în cavatină și mai ales în duetul cu tenorul, singurul moment de fericire al ei.

C. P.: La duetul cu tenorul, cel puțin prima parte a fost foarte ciudată pentru că Edgardo stă departe de Lucia, izolat în turn. Apropierea se produce mai târziu.

E. M.: Nu știu dacă ai observat, când Alisa îmi spune că vine Edgardo, m-aș fi dus direct spre el, doar asta așteptam. În această montare, ea parcă nu îndrăznește să dea ochii cu el, îi adresează prima privire abia când el cântă Lucia perdona. Eu personal nu am înțeles asta.

C. P.: De ce s-a renunțat la cealaltă montare?

E. M.: Era veche, dar eu spun că era mai valabilă decât aceasta!

Muzică sacrificată

C. P.: Se mai întâmplă, sunt convins că ai cântat în montări moderne, dintre cele mai diverse.

E. M.: Da, m-am obișnuit.

C. P.: Cum crezi că sunt regiile în ziua de astăzi?

E. M.: Unele sunt bune, altele nu. În general am senzația că autorii mizanscenelor nu mai știu ce să mai caute, ce să mai găsească. Vor să facă altceva, dar nu prea reușesc.

C. P.: Acceptă dirijorii, cântăreții, regiile mai derapante?

E. M.: Șefii de orchestră nu prea sunt întrebați. Rolurile s-au schimbat, înainte dirijorii erau cei mai importanți, astăzi sunt regizorii. Mulți șefi de orchestră nu au ce spune decât dacă există probleme muzicale, doar dacă apare ceva în scenă care deranjează contactul cu dirijorul. Atunci intervine el sau intervenim noi.

C. P.: Părerea ta despre schimbarea asta de importanță?

E. M.: Astăzi, totul a devenit foarte vizual. Opinia mea este la fel cu cea pe care o expunea Elisabeth Schwarzkopf într-un interviu reluat la TV zilele trecute: muzica trebuie să primeze. Din păcate, de multe ori este sacrificată în favoarea regiei.

La orizont, reginele donizettiene

C. P.: Ce-și dorește Elena Moșuc în viitorul apropiat?

E. M.: Să fiu sănătoasă și să am ocazia să debutez în roluri noi, în special de belcanto.

C. P.: Adică?

E. M.: Mi-ar place foarte mult să cânt **Anna Bolena** pe scenă (am făcut-o în concert), **Capuleti și Montecchi**, plus **Manon**, **Romeo și Julieta**. Aș dori foarte mult ca în 2-3 ani să cânt trilogia reginelor donizettiene, **Roberto Devereux**, **Anna Bolena**, **Maria Stuarda**. I-am scris în acest sens directorului nostru Alexander Pereira, mai ales că producțiile acestea există la Zürich. Primele două le-a cântat Edita Gruberova, la a treia s-a certat cu el și n-a mai făcut-o.

C. P.: Într-adevăr, ar fi ceva deosebit.

E. M.: I-am propus domnului Pereira să facem trilogia în ultimul lui an de directorat la Zürich, ca punct culminant în cariera mea, care a început aici. Mi-aș dori să le cânt într-o stagiune, la interval de câteva luni. Încă nu am primit răspuns.

C. P.: Era vorba să se facă și la Metropolitan.

E. M.: Cu cine?

C. P.: Este curtată Anna Netrebko, pentru 2011, 2013. Știu că Pereira te-a întrebat cândva ce vrei să cânți.

E. M.: Da, stagiunea trecută și eu i-am propus **Lucrezia Borgia**, **Maria di Rohan** sau altă operă interesantă de Donizetti. El mi-a spus că ar alege o operă pe care nu poate s-o cânte fiica lui Nello Santi, soprană, pentru că trebuia neapărat să dirijeze el. Până la urmă s-a făcut această **Lucia di Lammermoor!**

C. P.: Cum a fost să cânți cele patru roluri din **Povestirile lui Hoffmann** într-un singur spectacol?

E. M.: Dur, foarte dur.

C. P.: Explici?

E. M.: Te extenuează din punct de vedere fizic și vocal, te storc ca pe-o lămâie. De la coloratură până la dramatic. Nu-i ușor. Este și mult de cântat iar cu schimbările de registru, nu este deloc simplu. Eu am reușit dar este foarte dificil.

Proiecte

C. P.: Program încărcat în perioada următoare?

E. M.: Da, și stagiunea asta este densă. Mai întâi reapariția la Viena în **Traviata**, urmează turneul în Japonia cu Donna Anna din **Don Giovanni**. Pentru 2009, **Maria Stuarda** la Zürich, Zerbinetta din **Ariadna la Naxos** la Genova, imediat **Lucia** la Berlin, **Lucia** – nouă producție – la Bruxelles și două **Traviata** la Budapesta cu Renato Bruson. După aceea, două spectacole cu **Flautul fermecat** – Regina Nopții – aici la Zürich dar mă mai gândesc dacă o să mai păstrez rolul în repertoriu. Pe 12 mai, voi cânta **Traviata** la Timișoara și apoi la Zürich. Lunile mai și iunie sunt foarte încărcate, **Rigoletto**, **Turandot** și **Ariadna**. După aceea, probabil, voi pleca la Arena din Verona pentru Liù din **Turandot**. Apoi îmi trebuie neapărat o lună de vacanță... în octombrie viitor mă așteaptă **Traviata**, deschiderea stagiunii la Torino.

C. P.: București?

E. M.: Încă nu știu, trebuie să văd, să găsesc o săptămână liberă.

C. P.: Lucia, Rigoletto?

E. M.: Eu mi-aș dori **Rigoletto** cu Leo Nucci dacă ar fi posibil.

C. P.: Da, celebrul bariton mi-a spus că vrea să cânte la București cu tine, într-un asemenea spectacol. Îi voi comunica directorului general al Operei Naționale. Sper să depună toate eforturile.